

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

La incorporació de la competència transversal de compromís ètic en el Grau de Gestió i Administració Pública de la Universitat de Barcelona

Gracia Retortillo, Ricard

Universitat de Barcelona

Departament de Dret Administratiu, Dret Processal i Dret Financer i Tributari/ Facultat de Dret
Av. Diagonal, 684, 08034, Barcelona (Espanya)

rgracia@ub.edu

Rodríguez Font, Mariola

Universitat de Barcelona

Departament de Dret Administratiu, Dret Processal i Dret Financer i Tributari/ Facultat de Dret
Av. Diagonal, 684, 08034, Barcelona (Espanya)

mariolarodriguezfont@ub.edu

Solé Català, Marina

Universitat de Barcelona

Departament d'Economia / Facultat d'Economia i Empresa
Av. Diagonal, 690, 08034, Barcelona (Espanya)

marinasole@ub.edu

1. **RESUM:** La comunicació descriu i reflexiona sobre el procés d'implantació de la competència transversal "compromís ètic" en el Grau de Gestió i Administració Pública de la Universitat de Barcelona, en el marc del Grup Consolidat d'Innovació docent. En particular, es fa referència al context general i específic en que s'emmarca aquest procés, a la metodologia utilitzada, tot identificant les línies d'actuació previstes i desenvolupades fins al moment i una primera valoració dels resultats obtinguts.
2. **ABSTRACT:** The communication describes and analyzes the process of implementation of the transversal competence "ethical learning" in the Degree of Management and Public Administration of the University of Barcelona, in the framework of the Consolidated Group of Teaching Innovation. In particular, it exposes the general and specific context that framed this process, the methodology, identifying lines of action that have been planned and carried out during 2015 and a first avaluation of the results.
3. **PARAULES CLAU:** competències transversals, compromís ètic, Gestió i administració pública, grup d'innovació docent.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

KEYWORDS: transversal competences, ethical learning, Management and Public Administration, teaching innovation group.

4. DESENVOLUPAMENT:

1. Context en què s'emmarca el procés d'implantació de la competència: de l'EEES al Grau de GAP

El paper que la universitat ha de jugar respecte a la formació dels estudiants en l'àmbit dels valors i l'ètica és un debat ja històric, però encara obert i que, en darrera instància, s'emmarca en el de la relació entre universitat i societat (Ortega y Gasset, 1930).

Sense entrar ara en detalls, sí convé posar de manifest que, en les darreres dècades, les autoritats educatives internacionals i espanyoles venen insistint en la necessària implicació de les institucions universitàries en la garantia de què els seus titulats integrin una sèrie de valors i principis universalment compartits (art. 2 de la Declaració mundial sobre l'educació superior de la UNESCO de 1998; Reial Decret 1393/202007, de 29 d'octubre, que estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials). És en aquest context i especialment en el del nou Espai Europeu d'Educació Superior en el qual cal emmarcar la necessitat d'incorporar competències com la del compromís ètic en els actuals graus universitaris. Juntament amb aquest marc general, com apunten les recents, qualsevol proposta formativa en l'àmbit de l'aprenentatge ètic ha de partir necessàriament de les característiques i context singulars de cada titulació (Tey; Cano; Buxarrais i Martínez, 2008).

a) Context general: l'EEES

El procés de convergència europeu en l'àmbit de l'ensenyament universitari ha portat la necessitat de dissenyar els nous títols de grau, a partir de perfils professionals basats en competències. Juntament amb les competències específiques de cada titulació, s'exigeix la introducció de les anomenades competències genèriques o transversals, que són les que s'orienten particularment a una formació integral de la persona i que, per tant, han de ser dominades per qualsevol titulat en una determinada universitat.

Per la seva banda, la Universitat de Barcelona va incloure entre les sis competències transversals que calia incorporar a tots els plans d'estudis de les seves titulacions de grau la competència "compromís ètic". En el document Competències transversals de la Universitat de Barcelona, aprovat pel Consell de Govern de la UB de 10 d'abril de 2008, que va servir com a referència per al disseny de les titulacions de grau d'aquesta universitat, es defineix en concret aquesta competència a partir de dues dimensions: "1) la capacitat crítica i autocrítica; i 2) la capacitat de mostrar actituds coherents amb les concepcions ètiques i deontològiques".

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

---

b) Context immediat: el grau de GAP

En aquest context general, es planteja la necessitat d'incorporar la competència compromís ètic en el Grau de Gestió i Administració Pública de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. Una adequada contextualització d'aquest procés, exigeix, al nostre parer, considerar els següents aspectes en relació al perfil dels alumnes, del professorat i la titulació.

Quant a l'alumnat, s'ha detectat una evolució de les característiques de l'estudiant de GAP des de la inicial implantació dels estudis com a diplomatura, on la gran majoria d'estudiants procedien de l'administració pública, a la seva configuració com a Grau, on el perfil s'ha equiparat al de qualsevol altre Grau. Una dada, però, singularitza l'estudiant de GAP del d'altres Graus ofertats a la Facultat de Dret de la UB: el baix lloc que ocupa el grau de GAP en el rànquing de preferències dels estudiants matriculats. Fet que està molt relacionat a: a) l'elevada taxa d'abandonament entre l'alumnat de nou accés, b) la manca de motivació personal que porta aparellada conductes acadèmiques qüestionables des d'un punt de vista ètic, sobretot durant els dos primers cursos acadèmics (entre d'altres, la còpia i el plagi; o la falta d'una actitud crítica raonada).

Quant al professorat, cal destacar l'elevat nombre de professorat no permanent, especialment professorat associat que imparteix docència en el grau de GAP. Tot i que això pot tenir un elevat interès en la formació pràctica de l'alumnat, redueix, en ocasions, la implicació d'aquest professorat en la facultat i, especialment, en la política docent del Grau.

Quant a la titulació, és important destacar que el pes del Grau ha anat perdent força en la facultat de Dret, quant al nombre d'alumnat matriculat en els darrers anys. A la vegada, interessa, la importància i rellevància que han adquirit, en els darrers anys, les competències de caràcter ètic en l'àmbit de l'administració pública.

2. Metodologia: objectius i accions desenvolupades

En el context que acabem de descriure, el Grup d'Innovació Docent Consolidat de l'ensenyament de Gestió i Administració Pública (GID-GAP) ve treballant, des de l'any 2009, en estreta col·laboració amb el Consell d'Estudis de l'ensenyament, en la planificació, desenvolupament i avaluació de les competències transversals definides per la UB i incorporades a la memòria d'aquest grau.

En primer lloc, es va optar per abordar, amb caràcter pilot, la competència de "treball en equip", amb l'objectiu de dissenyar també una metodologia que servís de referència per a les següents competències transversals (Solé Català, coord., 2013). Avui, aquesta competència es troba plenament consolidada en el Grau i la seva experiència ha servit per iniciar el desplegament progressiu d'altres competències transversals, en el si del mateix.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

Després de la capacitat d'aprenentatge (Casanellas Chuecos, M., coord., 2012), el curs 2015-2016 ha estat el primer en què s'ha començat a treballar, juntament amb la capacitat comunicativa, la incorporació de la competència de compromís ètic. A continuació, presentem, doncs, els diferents objectius planificats i les accions ja desenvolupades fins avui que permeten presentar els primers resultats en aquest procés, que es troba encara en una fase inicial.

2.1. Objectius

Les experiències a les que fèiem referència en l'apartat anterior, que alhora prenen com a referència les orientacions de l'ICE (Sayós Santigosa, R., coord., 2013, p.10), han permès constatar la complexitat en la implantació de les competències transversals i a la vegada la necessitat de seguir un procés configurat a partir d'una sèrie lògica d'etapes o passos ordenats en el temps, que es poden sintetitzar en els següents:

- Definició i delimitació de la competència.
- Descripció dels diferents nivells de desenvolupament progressiu de la competència, amb indicació dels resultats d'aprenentatge que es preveuen a cada nivell.
- Elaboració de l'itinerari competencial al llarg dels estudis, identificant les assignatures concretes en les quals es treballarà cada nivell.
- Elaboració d'un protocol per al professorat i un altre per als estudiants, on s'exposin les orientacions bàsiques sobre el contingut de la competència i els seus respectius rols als efectes de la seva integració i avaluació.
- Incorporació de la competència al pla docent de l'assignatura: indicació dels resultats d'aprenentatge i adaptació de la metodologia, disseny de les activitats.
- Establiment dels mecanismes d'avaluació.
- Seguiment del procés d'aprenentatge de la competència pels estudiants i avaluació final.

2.2. Accions desenvolupades i resultats obtinguts

En el moment que redactem aquestes línies, podem dir que, en relació amb la competència de compromís ètic, s'han acomplert totalment les quatre primeres fases d'aquest recorregut. En un menor grau de desplegament es troben el desplegament individualitzat en cada assignatura i el disseny dels mecanismes d'avaluació.

a) Definició de la competència compromís ètic

No cal insistir en el fet que la delimitació conceptual és la base per a una adequada implantació de la competència. La del compromís ètic és, però, una competència que pot considerar-se especialment difícil de definir, no només perquè, tot i notables excepcions,

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

---

ha comptat tradicionalment amb menor atenció científica i acadèmica, sinó sobretot perquè porta implícita la discussió sobre qüestions d'elevada sensibilitat moral i ideològica.

En efecte, la capacitat de comprometre's èticament és una competència eminentment actitudinal, que fa referència a la manera d'actuar davant la realitat, incideix en el desenvolupament moral de les persones i comporta replantejaments en el pensament i en l'acció en la seva triple condició de persones, ciutadans i professionals.

Seguint, doncs, els documents institucionals de referència, hem optat aquí per entendre el compromís ètic com la capacitat de pensar i d'actuar de forma lliure i socialment responsable, tant en contextos professionals com personals, a partir d'unes actituds i uns valors respectuosos amb els drets universals i els valors democràtics (Boix; Buscà i Alsina: 2013, p.13).

Així doncs, es tracta d'una competència estretament relacionada amb actituds i valors socials i personals, que presenta, com hem avançat ja, dues dimensions (UB. Vicerektorat Política Docent: 2014). En primer lloc, la capacitat de crítica i autocrítica, que suposa tenir una opinió pròpia i raonada sobre les coses. I en segon lloc, la capacitat de mostrar actituds coherents amb les concepcions ètiques i deontològiques, que significa prendre consciència del sistema de valors de les societats democràtiques i pluralistes i actuar en conseqüència tant en l'exercici de la condició de ciutadà com en el d'una professió concreta. En definitiva, tot i que a priori la genèrica referència a les "concepcions ètiques i deontològiques" pot semblar buida de contingut, porta implícita ja una clara opció política i moral en favor d'uns principis i valors determinats, com són els valors democràtics i els drets humans universals.

Així mateix, cal no perdre de vista que, com hem dit, el compromís ètic té implicacions en l'esfera personal, social i professional de les persones, que són difícilment escindibles entre sí. És precisament aquest caràcter integrador de la competència el que permet definir-la com una de les més clarament transversals, ja que, així entès, el comportament ètic no pot deslligar-se fàcilment de la resta de competències professionals. I és així en la mesura en què és concebut com una mena de fil conductor de qualsevol dels coneixements, habilitats i actituds professionals adquirits.

Aquestes darreres reflexions semblarien conduir a la necessitat d'incorporar el compromís ètic com una competència a treballar en totes i cada una de les assignatures del pla d'estudis de la titulació. No obstant, davant del risc de dilució que això podria generar, es fa necessari també trobar espais específics on explicitar el treball d'aquesta competència i adaptar-lo a les particularitats de cada moment formatiu. És per això que, seguint les experiències anteriors, s'han identificat unes assignatures concretes on treballar específicament la competència, en atenció a uns nivells progressius de desenvolupament prèviament definits.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

---

b) Nivells progressius de desenvolupament de la competència

L'assoliment de la competència no és automàtic, sinó que, tot i que puguin exercir unes habilitats prèvies que en facilitin la seva assimilació, requereix d'un exercici progressiu. Per fer avançar progressivament l'alumnat en el domini de la competència, s'ha elaborat una proposta que diferencia tres nivells d'assoliment, amb uns objectius ben definits per a cadascun d'ells.

Com mostra la figura 1, el resultat ha estat fer coincidir els tres nivells competencials (inicial, intermedi i avançat) amb les tres esferes de projecció de la competència (personal, social i professional).

c) Itinerari competencial

En el Pla d'Estudis del grau de GAP, la competència de compromís ètic està adjudicada a diverses assignatures i/o matèries repartides al llarg dels tres primers cursos. Aquestes assignatures s'encarregaran de treballar els diferents nivells de desenvolupament de la competència i es responsabilitzaran de la seva avaluació. L'itinerari que se seguirà per assegurar la progressió de la competència serà el que queda reflectit a la figura 2.

En l'elecció de les assignatures s'han tingut en compte les potencialitats de la mateixa per a la incorporació dels corresponents resultats d'aprenentatge. Amb caràcter general, les assignatures de primer curs, de caràcter introductori i fonamental, han de permetre assolir el domini del compromís ètic en l'àmbit personal, mentre que les assignatures de segon curs, amb un caràcter més específic i contextualitzat, serviran per incorporar la dimensió social. Finalment, la vessant professional és l'adequada a assolir en les assignatures de tercer curs amb un eminent caràcter aplicat. En tots els casos, es tracta d'assignatures obligatòries del Grau i amb una dedicació de sis crèdits.

d) Elaboració d'un protocol per al professorat i un altre per als estudiants

Complertes les fases anteriors, s'ha procedit a l'elaboració d'un protocol que facilités als actors implicats el coneixement del seu rol en el desplegament de la competència. Aquest objectiu s'ha formalitzat en dos documents: un dirigit al professorat i un altre als estudiants.

En els protocols, a més de destacar-se la importància del compromís ètic com a competència transversal, s'exposa la seva definició, els nivells de desenvolupament, dels resultats d'aprenentatge, l'itinerari competencial i es fan algunes orientacions generals quant a la metodologia i l'avaluació. L'especificitat d'un i altre protocol rau en l'intent per destacar el paper que ha de jugar cada actor en aquest procés.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

Quant al professorat, el protocol insisteix en la seva funció de modelatge respecte dels estudiants. Com ha estat apuntat per alguns autors, dins la Universitat, l'exemple dels qui formen els futurs professionals és la principal via de transmissió de valors i, per tant, del desenvolupament de les competències ètiques (Arderiu Calvo, p.; Martínez,). I és així no només mitjançant el seu discurs sinó també a través de la seva actuació (o manca d'ella, afegiríem).

El protocol dels estudiants és més breu i té un caràcter més simplificat. En ell, s'hi expliciten les orientacions generals sobre la competència, tot destacant els valors i actituds que ha d'assolir per a integrar-la, les eines de les quals disposa per a treballar-la eficaçment i alguns elements sobre la forma en què serà avaluada.

e) Incorporació de la competència a les assignatures implicades: la importància de la coordinació

El següent pas en el procés d'implantació de la competència el constitueix el trasllat dels criteris generals que acabem de definir a cadascuna de les assignatures escollides on caldrà integrar la competència de compromís ètic. Es tracta, doncs, que cada pla docent i programa de l'assignatura incorporin els resultats d'aprenentatge ja definits, en funció del nivell de progrés de la competència que s'hagi de treballar i en dissenyi la metodologia i avaluació adequades. Si bé la primera és una tasca més aviat automàtica, el veritable repte de la labor docent consistirà en l'adaptació de la metodologia, el disseny d'activitats perquè els estudiants puguin assolir els resultats previstos i els mecanismes d'avaluació.

D'acord amb la importància del rol del professorat en aquesta competència i atenent al perfil docent del Grau de GAP ja assenyalat, s'observa la necessitat de dotar al professor d'espais i d'oportunitats d'intercanvi d'experiències i de reflexió que li proporcionin eines suficients i l'investeixin de la confiança necessària (García, Verde y Vázquez: 2011) per a superar les "incomoditats" i dificultats que poden sorgir per haver de desenvolupar una tasca que el situa més enllà de la tradicional "zona de confort", és a dir, l'estricta transmissió de coneixements tècnics de l'assignatura (Bobina Ramírez: 2014, p. 49). En definitiva, aconseguir models docents de referència no és una tasca que pugui deixar-se exclusivament al professorat, sinó exigeix també la retroalimentació per part de la institució universitària, sigui a través de controls, incentius i també, com en aquest cas, recursos disponibles.

Des d'aquesta perspectiva, s'han identificat com a fonamentals les tasques de coordinació i formació del professorat. Per una banda, d'acord amb les experiències anteriors, s'ha nomenat dos coordinadors de la competència, que tenen per funció principal la de procurar la comunicació entre el professorat implicat en el desenvolupament de les assignatures, amb la finalitat de buscar la coherència en l'aplicació dels protocols i de les actuacions i metodologies adoptades.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

Adicionalment, s'han celebrat dues jornades de formació amb el professorat implicat, per tal de presentar i discutir el protocol i alhora començar a dissenyar metodologies i activitats per a treballar la competència en les respectives assignatures i fer-ho de forma coordinada. D'aquests intercanvis, s'ha pogut identificar una tipologia d'activitats més adequades per a treballar la competència (anàlisi ètic dels continguts, debats, casos pràctics o simulacions amb implicacions ètiques, etc.), moltes de les quals s'ha constatat que ja vénen essent emprades pel professorat, si bé sense la referència explícita a la qüestió ètica.

f) Primers passos en el disseny de mecanismes d'avaluació de la competència

Finalment, és la de l'avaluació la qüestió que es troba en un menor grau de desplegament. Com demostren, les experiències anteriors, caldrà, doncs, un nou curs acadèmic per a elaborar i sobretot posar en pràctica els mecanismes d'avaluació i recavar el grau d'assoliment de la competència així com de satisfacció del procés per part dels estudiants.

A dia d'avui, seguint els exemples de les competències transversals precedents, s'ha iniciat l'elaboració i discussió de les rúbriques d'avaluació, que s'han considerat com un instrument útil als efectes de l'avaluació acreditativa, tenint en compte també el seu caràcter dinàmic. Les figures 3 i 4 mostren les rúbriques provisionals elaborades per a l'avaluació dels nivells 1 i 2 de la competència. Adicionalment, caldrà valorar si els qüestionaris d'autoaprenentatge i les carpetes d'aprenentatge es consideren instruments que poden ser d'utilitat per a evidenciar la integració de la competència de compromís ètic.

3. Valoració i propostes de futur

A dia d'avui, es pot concloure que el procés d'implantació de la competència de compromís ètic en el Grau de Gestió i Administració Pública es troba encara oberta o pendent de finalització. Tanmateix, de les experiències realitzades fins al moment, es poden extreure algunes valoracions que, per una banda, poden resultar d'utilitat per a d'altres ensenyaments i alhora permeten dissenyar noves accions futures amb l'objectiu de concloure aquest procés.

a) D'entrada, cal prendre consciència que la definició de la competència compromís ètic presenta problemes, per les seves implicacions ideològiques-morals, en tant que suposa optar per uns principis i valors identificats amb els ideals democràtics i els drets humans.

b) L'evident interrelació amb la resta de competències transversals pot obligar a un esforç en la delimitació respecte d'altres competències transversals, com ara la capacitat d'aprenentatge (evitar la còpia i el plagiat) i el treball en equip (el respecte a les opinions dels altres). Tanmateix, aquesta interrelació pot ser positiva i a potenciar.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

c) Es fa essencial treballar en la implicació del professorat encarregat d'incorporar les competències a cadascuna de les assignatures. Al respecte esdevé de gran utilitat la formació i la coordinació en equips docents.

d) L'atenció al context concret de la titulació pot fer necessari, en un determinat context com el que aquí s'ha presentat, fer propostes simplificades quant als resultats d'aprenentatge esperats i la metodologia dissenyada.

e) Les línies de treball futures per a completar el desplegament de la competència passen per completar el disseny dels mecanismes d'avaluació, recollir evidències i valorar el procés.

4.1. FIGURA O IMATGE 1

Nivell	Resultats d'aprenentatge	Evidències per a l'avaluació
Nivell 1	1. Mostrar una actitud reflexiva i crítica davant la realitat, valorant les informacions i les idees pròpies i aliant-les de bones a males. 2. Respectar, acceptar i crear espai d'adaptació a l'existència d'arguments més raonosos i fonamentats que els propis. 3. Mantindre una actitud acadèmicament honesta, respectar la propietat intel·lectual i evitar d'incórrer en plagis.	• Registres d'intervencions a l'aula • Participacions en debats
Nivell 2	4. Identificar els valors, principis i procediments propis de la professió. 5. Identificar els tipics i les opinions existents sobre la funció social de la professió. 6. Fer una reflexió crítica sobre l'actuació professional, tot considerant les implicacions que aquesta pot tenir en el context en què es duu a terme.	• Informes de progrés • Simulacions o proves de situació • Questionari sobre la incidència dels plantejaments ètics en els treballs acadèmics
Nivell 3	7. Portar a terme les tasques necessàries i mantenir les actituds adequades per afrontar, en situacions simulades, una determinada actuació professional segons els valors i principis de la bona gestió pública. 8. Acceptar la crítica i les propostes de millora efectuades sobre les tasques previstes i les actituds mostrades en situacions professionals simulades. 9. Valorar l'impacte social i personal (des del punt de vista ètic) de les tasques realitzades i de les actituds mostrades, en situacions professionals simulades.	• Carpeta d'aprenentatge

4.2. FIGURA O IMATGE 2

Semestre 1	Semestre 2	Semestre 3	Semestre 4	Semestre 5	Semestre 6
Nivell 1 Introducció al Dret					
	Nivell 1 Estructures administratives				
		Nivell 2 Règim jurídic de les Administracions públiques I			
			Nivell 2 Règim d'Ocupació Pública		
				Nivell 3 Activitat Administrativa I	
					Nivell 3 Gestió Pressupostària II

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

4.3. FIGURA O IMATGE 3

Nivell de domini	Indicadors o criteris	descriptors				Nota
		Insuficient	Aprovat: 5 - 6	Notable: 7 - 8	Excel·lent: 9 - 10	
Primer nivell de domini	Actitud reflexiva i crítica davant la realitat	No qüestionen les situacions en què es troba ni la realitat en què viu. No distingeix entre opinions i fets objectius. No justifica però bé les seves opinions.	Qüestionen alguns aspectes de la realitat, però sovint accepta judicis i valoracions basats en opinions com si fossin fets objectius. No justifica però bé les seves opinions.	Mostra una actitud crítica davant la realitat, reflexiona sobre les situacions en què es troba i les qüestiona. Diferencia fets objectius d'opinions i valoracions. Sap justificar bé les seves opinions.	Reflexiona sistemàticament sobre la realitat en què està immers i, a partir d'aquesta reflexió, formula judicis i valoracions personals. Les seves idees estan ben fonamentades i sap defensar-les amb coherència.	
	Respecte i acceptació dels arguments dels altres	No accepta la pluralitat d'idees ni mostra interès per les opinions dels altres.	Considera les idees i les opinions dels altres, però sovint les accepta sense analitzar-les prou per determinar-ne la consistència i validesa.	Analitza adequadament els punts forts i febles dels judicis i les opinions dels altres i accepta les diferències respecte als propis plantejaments.	Analitza adequadament els arguments dels altres, detecta els punts forts de les seves idees i els incorpora als propis judicis i plantejaments.	
	Adopció de comportaments responsables i coherents amb els principis i valors ètics	No analitza críticament les seves actuacions ni es planteja dilemmes morals. Li costa assumir les conseqüències de les seves accions.	Tot i que intenta ser coherent, algunes vegades existeixen conflictes entre el que pensa i el que fa. No preveu les conseqüències de les seves actuacions i només les analitza a posteriori.	Manté coherència entre el que pensa i el que fa. Actua amb responsabilitat, intentant preveure les conseqüències de les seves accions i decisions.	Manté una total coherència entre el que pensa i el que fa. Actua amb responsabilitat i respecte, procura prendre decisions al marge d'intensions i de preferències personals, té en compte les conseqüències de les seves accions i n'assumeix la responsabilitat.	
	Manteniment d'una actitud acadèmicament honesta	Li costa respectar les normes establertes dins del context educatiu de què forma part. A l'hora d'elaborar els seus treballs no té en compte la normativa legal sobre la propietat intel·lectual ni les regles ètiques sobre la còpia i el plagi.	Té dificultats per assimilar alguna de les normes establertes dins del context educatiu de què forma part. Quan en els seus treballs cita fragments d'un altre autor ho indica, però no en dona la font original.	Respecta i posa en pràctica les normes establertes dins del context educatiu de què forma part. Quan en els seus treballs cita fragments d'un altre autor ho indica i en dona la font original.	Compleix els aspectes normatius que regulen el context educatiu de què forma part i els assumeix com a garantia dels drets i deures de tots els seus membres. En els seus treballs indica sempre les fonts de les citacions i, quan hi ha parts manllevades d'un altre autor, ho fa constar, encara que no sigui citat literalment.	
Nota Global						

4.4. FIGURA O IMATGE 4

Nivell de domini	Indicadors o criteris	descriptors				Nota
		Insuficient	Aprovat: 5 - 6	Notable: 7 - 8	Excel·lent: 9 - 10	
Segon nivell de domini	Reconeixement dels principis i procediments propis de la professió	Mostra desinterès per conèixer els principis ètics que regulen la professió.	Conèix els principis ètics que regulen la professió, però en algun cas li costa d'assumir-los.	Té una visió global de la dimensió ètica de la professió i n'assumeix el seus principis de forma conscient.	Té una visió global de la dimensió ètica de la professió i n'assumeix el seus principis, de forma raonada i amb plena consciència dels seus motius i les seves implicacions.	
	Identificació dels temes i les opinions existents sobre la funció social de la professió	Mostra desinterès per identificar les diferents percepcions sobre la funció social de la professió.	Identifica les percepcions existents sobre la funció social de la professió, però no acaba de relacionar-les amb els principis ètics i deontològics que la regulen.	Identifica les percepcions existents sobre la funció social de la professió i les relaciona amb els principis ètics i deontològics que la regulen.	Identifica les percepcions existents sobre la funció social de la professió, les relaciona amb els principis ètics i deontològics que la regulen, i té present aquesta relació a l'hora d'analitzar les diferents actuacions professionals.	
	Reflexió crítica sobre les implicacions de l'actuació professional en el context on es realitza	Evita de reflexionar sobre l'actuació professional i, quan ho fa, les seves valoracions són pobres i superficials.	Reflexiona sobre les implicacions de la pràctica professional, però no acaba de relacionar-la amb els principis i valors del context on es realitza.	Reflexiona sobre les implicacions que té l'actuació professional, tenint en compte els principis i valors del context on es realitza.	Realitza una reflexió completa i aprofundida de les implicacions que té l'actuació professional, tenint en compte els principis i valors del context on es realitza, i fa propostes per millorar futures actuacions.	
Nota Global						

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Arderiu Calvo, A., "Desarrollo de competencias éticas en el ámbito docente universitario", disponible a: <http://abacus.universidadeuropea.es/bitstream/handle/11268/2774/OTR05.pdf?sequence=1>

Boix, Roser; Buscà, Francesc i Alsina, Pep, (2013), «Compromís ètic», a R. Sayós (coord.). Competències transversals a les titulacions de grau de la Universitat de Barcelona. Orientacions per al seu desenvolupament. Barcelona: ICE - Octaedro, pp. 13-21. <http://hdl.handle.net/2445/53669>

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENENTATGE

Buixarrais, M. R., Martínez, M.; Noguera, E; Tey, A. (2003), "Teachers evaluate the moral development of their students", a W. Veugelers; F. K. Oser (eds.), Teaching in moral and democratic education. Suïssa: Peter Lang, pp. 173-192.

Casanellas Chuecos, Montserrat (coord.), Camós Ramió, M.; Medir Tejado, Ll.; Montolio Estivill, D.; Sibina Tomàs, D.; Solé Català, M., Sayós Santigosa, R. (2013), La competència transversal de capacitat d'aprenentatge. Indicacions per al seu desenvolupament i avaluació al Grau de Gestió i Administració Pública <http://hdl.handle.net/2445/47045>

García León, Ana y Muela Martínez, José Antonio, (2008), "Desarrollo de las competencias de compromiso ético, motivación para el aprendizaje y aplicación del conocimiento teórico a la práctica en la asignatura de evaluación psicológica", Iniciación a la investigación. Revista Electrónica Universidad de Jaén, núm. 3, a8.

García López, R., Verde Peleato, I., i Vázquez, V., (2011), "¿Por qué es necesario trabajar la dimensión ética en la docencia?", XII Congreso Interancional de Teoría de la Educación.

González, Julia; Wagenaar, Robert (eds.), (2003), Tuning Educational Structure in Europe. Informe final. Fase I. Bilbao: Universidad de Deusto

Martínez, Miquel, (2006), "Formación para la ciudadanía y educación superior", Revista iberoamericana de educación, núm. 42 (2006), pp. 85-102

Ortega y Gasset, José (1930), Misión de la Universidad, en Obras Completas, Tomo IV (1951), Revista de Occidente.

Robina Ramírez, Rafael, (2014) "La competencia "compromiso ético" en los planes docentes universitarios en materias de economía y empresa: propuesta de un modelo de evaluación", Revista Empresa y Humanismo, vol. XVII, núm. 1, pp. 41-61.

Solé, Marina (coord.), (2011) Treball en equip. Indicacions per al desenvolupament i avaluació de la competència genèrica del Grau de Gestió i Administració Pública. <http://handle.net/2445/16222>

Sayós Santigosa, Rosa (coord.) (2013). Competències transversals a les titulacions de grau de la Universitat de Barcelona. Orientacions per al seu desenvolupament. Barcelona: ICE - Octaedro, pp. 13-21. <http://hdl.handle.net/2445/53669>

Tey Teijón, Amèlia; Campo Cano, Laura; Buxarrais, Maria Rosa; Martínez Marín, Miquel, "Anàlisi de competències per a l'aprenentatge ètic dels estudiants universitaris de grau i postgrau en el marc de l'EEES. Propostes per al seu desenvolupament", Butlletí LaRecerca, ICE-UB, núm. 10, maig 2008.

UNESCO (1998). Declaració mundial sobre l'educació superior al segle XXI: visió i acció, de 9 d'octubre de 1998.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

Universitat de Barcelona. Facultat de Dret, (2013), Grau de Gestió i administració pública. Informe de seguiment del curs 2012-2013.

Universitat de Barcelona, Vicerectorat de Política Docent (2008), Competències transversals de la Universitat de Barcelona. Barcelona: Publicacions de la UB <http://hdl.handle.net/2445/2941>

Universitat de Barcelona, Vicerectorat de Política Docent (2014), Informe del grup de treball de competències transversals de la Universitat de Barcelona.